

Socialstyrelsens författningssamling

Ansvarig utgivare: Chefsjurist Nils Blom

Remissversion 2005-11-08

SOSFS

2005:00 (M)

Utkom från trycket
den 2005

Socialstyrelsens föreskrifter om utfärdande av intyg inom hälso- och sjukvården;

beslutade den 2005.

Socialstyrelsen föreskriver följande med stöd av 2 § 1 och 2 och 3 § 1 förordningen (1985:796) med vissa bemyndiganden för Socialstyrelsen att meddela föreskrifter m.m., förordningen (1988:1366) om utredning i ärenden om förordnande av god man och förvaltare, 19 § 2 begravningsförordningen (1990:1147), 18 § förordningen (1991:1472) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård m.m., 13 § förordningen (1991:1413) om rättspsykiatrisk undersökning samt 17 § anställningsförordningen (1994:373).

Föreskrifterna är i vissa delar utarbetade efter samråd med Rättsmedicinalverket.

1 kap. Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter skall tillämpas på intyg som grundas på en bedömning av någons hälsotillstånd, behov, förmåga eller annat förhållande orsakat av hälsotillståndet och som utfärdas av hälso- och sjukvårdspersonalen inom verksamheter som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och tandvårdslagen (1985:125). Föreskrifterna skall även tillämpas på intyg om någons vård.

Som intyg räknas även utlåtanden och andra liknande handlingar, oavsett hur de benämns.

Föreskrifterna skall i tillämpliga delar gälla i den rättspsykiatriska verksamhet, m.m., som bedrivs av Rättsmedicinalverket.

2 kap. Kvalitet och säkerhet

1 § Vårdgivaren skall ge skriftliga direktiv och säkerställa

1. att det finns ändamålsenliga rutiner för intyg som utfärdas inom hälso- och sjukvården,

2. att hälso- och sjukvårdspersonalen genomgår utbildning och fortbildning i frågor som gäller personalens skyldigheter och ansvar vid utfärdande av intyg, och
3. att det finns etablerad samverkan med den lokala polismyndigheten i frågor om biträde av polisen vid genomförande av undersökningar i vissa fall.

2 § Verksamhetschefen skall fastställa ändamålsenliga rutiner och entydigt fördela ansvaret för intyg som utfärdas inom verksamhetsområdet.

Rutinerna och ansvarsfördelningen skall dokumenteras.

Verksamhetschefen skall fortlöpande följa upp verksamheten och säkerställa att rutinerna och ansvarsfördelningen uppfyller kvalitets- och säkerhetskraven i dessa föreskrifter.

3 kap. Begäran om att intyg skall utfärdas

1 § Verksamhetschefen (chefsöverläkaren) skall svara för att det finns rutiner som säkerställer att

1. intyg om någons vård, på begäran av den som vårdats, utfärdas enligt 10 § patientjournalagen (1985:562),
2. intyg om orsaken till någons intagning på sjukhus och om tiden för intagningen och utskrivningen, på begäran av den som varit intagen, utfärdas enligt 2 § 2 förordningen (1996:933) om verksamhetschef inom hälso- och sjukvården, och
3. undersökningar och utlåtanden, på begäran av länsstyrelse, domstol, åklagarmyndighet eller polismyndighet och i vissa fall polisman, utförs och avges enligt 2 kap. 3 § förordningen (1998:1513) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område.

2 § Begäran om att intyg skall utfärdas i andra fall än som avses i 1 § skall prövas enligt vårdgivarens direktiv.

4 kap. Samtycke och information, m.m.

1 § Verksamhetschefen (chefsöverläkaren) skall svara för att det finns rutiner som säkerställer att

1. intyg inte utfärdas utan att den som intyget gäller, intygspersonen, informerats om de undersökningar, uppgifter och upplysningar som behövs för att kunna avge intyget,
2. intyg utfärdas med respekt för intygspersonens självbestämmande, integritet och värdighet, och

3. intyg som utfärdas oberoende av intygspersonens samtycke avges med stöd av lag.

5 kap. Kompetens för att utfärda intyg

Allmänna krav

1 § Verksamhetschefen (chefsöverläkaren) skall svara för att det finns rutiner som säkerställer att hälso- och sjukvårdspersonal som utfärdar intyg, intygsutfärdaren, har tillräcklig kompetens och erfarenhet för uppgiften.

2 § Ett intyg skall som regel utfärdas av en legitimerad yrkesutövare med ~~vidareutbildning~~ eller reell kompetens inom området. Om detta inte är möjligt, skall en sådan legitimerad yrkesutövare konsulteras.

Om ett intyg grundas på journaluppgifter avseende en tidigare utförd undersökning, skall det i första hand utfärdas av den yrkesutövare som utförde undersökningen. Om denne inte har legitimation eller reell kompetens för uppgiften, skall en sådan legitimerad yrkesutövare konsulteras. Om intyget utfärdas av en annan yrkesutövare än den som utförde undersökningen, skall han eller hon ha legitimation eller sådan reell kompetens som krävs.

De intyg som avses i 3 kap. 1 § 1 och 2 får utfärdas av andra yrkesutövare än dem som nämns ovan.

Vårdintyg

3 § Undersökning för sådana läkarintyg som avses i 4 och 11 §§ lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och 5 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård (*vårdintyg*) skall utföras av en legitimerad läkare.

Socialstyrelsen får enligt 14 § förordningen (1991:1472) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård medge undantag från kravet på läkares legitimation. En sådan ansökan skall göras av verksamhetschefen (chefsöverläkaren) hos Socialstyrelsens tillsynsenhet i respektive region.

Rättsintyg

4 § I förordningen (2005:000) om rättsintyg i anledning av brott finns bestämmelser om krav på kompetens och erfarenhet för att en läkare skall få avge rättsintyg enligt lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott.

Verksamhetschefen skall svara för att det finns rutiner som säkerställer att rättsintyg som hämtas in enligt 2 § andra stycket ovan nämnda lag utfärdas av läkare med tillräcklig kompetens.

Rättspsykiatriska utlåtanden, m.m.

5 § Utlåtanden enligt lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning och intyg enligt 7 § första stycket andra meningen lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. får avges av

1. läkare som har specialistkompetens i rättspsykiatri, och
2. läkare med erfarenhet från rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet som har specialistkompetens i allmän psykiatri eller barn- och ungdomspsykiatri och som av Rättsmedicinalverket förordnas att avge rättspsykiatriska utlåtanden.

Ansökan om medgivande för läkare med annan kompetens att få avge rättspsykiatriska utlåtanden skall prövas av Socialstyrelsen efter samråd med Rättsmedicinalverket. En sådan ansökan skall göras av verksamhetschefen (chefsöverläkaren) hos Socialstyrelsens tillsynsenhet i respektive region.

6 kap. Biträde av polis för att utfärda intyg

1 § Verksamhetschefen (chefsöverläkaren) skall svara för att det finns rutiner som säkerställer att förutsättningarna enligt 47 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och 27 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård kan uppfyllas när en legitimerad läkare med stöd av samma lagar beslutar att omhänderta en patient som skall undersökas för vårdintyg och begär biträde av polismyndigheten för att genomföra undersökningen.

7 kap. Jäv och andra hinder mot att utfärda intyg

1 § Verksamhetschefen (chefsöverläkaren) skall svara för att det finns rutiner som säkerställer att bestämmelserna om jäv i förvaltningslagen (1986:223) kan iakttas av

1. hälso- och sjukvårdspersonal inom den allmänna hälso- och sjukvården som utfärdar intyg, och
2. legitimerad läkare inom den enskilda hälso- och sjukvården som utfärdar vårdintyg enligt lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

2 § Verksamhetschefen skall svara för att det finns rutiner som säkerställer att hälso- och sjukvårdspersonal inom den enskilda hälso- och sjukvården som utfärdar intyg i andra fall än som avses i 1 § 2 endast avger sådana intyg som innebär en opartisk bedömning. Rutinerna skall säkerställa att hälso- och sjukvårdspersonalen

1. noga överväger, om det finns någon särskild omständighet som kan innebära att det finns skäl att ifrågasätta hans eller hennes opartiskhet som intygsutfärdare, och
2. avböjer att utfärda ett intyg, om det föreligger en sådan särskild omständighet.

Av rutinerna skall det framgå vilka särskilda omständigheter som kan innebära att en intygsutfärdares opartiskhet kan ifrågasättas.

8 kap. Intyg i särskilda fall

Blanketter

1 § Verksamhetschefen (chefsöverläkaren) skall svara för att det finns rutiner som säkerställer att de intygsblanketter som avses i 2 – 5 §§ och att andra intygsblanketter som fastställs av Socialstyrelsen eller någon annan statlig myndighet används. Motsvarande gäller intyg som skall avges på en blankett som fastställs av en internationell organisation och som skall genomföras i Sverige i enlighet med Sveriges internationella åtaganden.

Läkarintyg i ärenden om anordnande av godmanskap och förvaltarskap

2 § Läkarintyg enligt 11 kap. 17 § föräldrabalken skall utfärdas på blanketterna SOSB 76322 (*bilaga 1*) och SOSB 76332 (*bilaga 2*).

Dödsbevis och dödsorsaksintyg

3 § Dödsbevis och dödsorsaksintyg enligt 4 kap. 2 § begravningslagen (1990:1144) skall utfärdas på blanketten SoSB 76026 (*bilaga 3*) respektive SOSB 76016 (*bilaga 4*).

Vårdintyg

4 § Vårdintyg enligt 4 och 11 §§ lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och 5 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård skall utfärdas på blanketten SOSB 42023 (*bilaga 5*).

Läkarintyg i ärenden om fullmaktsanställning

5 § Läkarintyg enligt 11 § lagen (1994:261) om fullmaktsanställning skall utfärdas på blanketten SOSB 00000 (*bilaga 6*).

Läkarintyg i ärenden hos Socialstyrelsens rättsliga råd

6 § Socialstyrelsen har fastställt blanketter för läkarutlåtande m.m. i ärenden som rör abort och sterilisering i

1. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2004:4) om abort, och

2. Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2005:1) om verkställigheten av steriliseringslagen (1975:580).

Läkarintyg i faderskapsärenden

7 § Socialstyrelsen har i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2004:16) om socialnämndens utredning och fastställande av faderskap fastställt blanketter för läkarintyg m.m. som skall ges in till socialnämnden i faderskapsärenden.

Läkarintyg om skyddssympning

8 § Socialstyrelsen har i Socialstyrelsens kungörelse (SOSFS 1977:64 ändr. 1980:53) angående internationella intyg om skyddssympning mot kolera, smittkoppor och gula febern meddelat föreskrifter om läkarintyg om skyddssympning, som enligt International Health Regulations (WHO) för att äga giltighet skall vara utfärdade i enlighet med särskilda av världshälsoorganisationen fastställda blanketter.

9 kap. Hälso- och sjukvårdspersonalens skyldigheter

1 § Hälso- och sjukvårdspersonal som avser att utfärda ett intyg skall noga överväga om

1. det enligt lag eller förordning eller med hänsyn till ändamålet med ett intyg krävs särskild kompetens och erfarenhet för att utfärda intyget, och
2. det finns någon särskild omständighet som kan innebära att det finns skäl att ifrågasätta hans eller hennes opartiskhet som intygsutfärdare.

Den som inte har tillräcklig kompetens och erfarenhet eller som inte kan iaktta kraven på opartiskhet skall avböja att utfärda ett intyg. Om intygsutfärdaren ändå inte kan göra detta, skall skälet till detta anges i intyget.

10 kap. Intyget

Utredningen

1 § Den som avser att utfärda ett intyg skall sträva efter att vara objektiv vid insamlingen av det material som skall ligga till grund för intyget.

Ett intyg skall som regel utfärdas efter en personlig undersökning av intygspersonen. Om ett intyg inte grundas på en personlig undersökning, skall skälen till detta anges i intyget.

Intygsutfärdaren skall med hänsyn till ändamålet med intyget noga överväga om

1. det enligt lag eller förordning eller av andra skäl krävs en personlig undersökning av eller kontakt med intygspersonen,
2. särskilda undersökningar och tester behöver göras,
3. uppgifter ur intygspersonens patientjournal eller annat skriftligt material behöver hämtas in, och
4. upplysningar från myndigheter eller andra personer behöver hämtas in.

2 § Intygsutfärdaren skall informera intygspersonen om de undersökningar, uppgifter och upplysningar som krävs för intyget. Informationen skall uppfylla kraven i 2 kap. 1 och 2 §§ lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Utredningen skall genomföras med respekt för intygspersonens självbestämmande, integritet och värdighet.

3 § I 4, 5, 11 och 47 §§ lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och i 5 och 27 §§ lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård finns bestämmelser om de förutsättningar som skall vara uppfyllda för att få företa och genomföra en undersökning för vårdintyg.

4 § I 28 kap. rättegångsbalken finns bestämmelser om vissa tvångsmedel som får användas vid en undersökning för rättsintyg enligt lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott när undersökningen avser den som är misstänkt för brott.

Om särskilda undersökningar och tester behöver göras, skall läkaren se till att åtgärderna inte utförs i strid med 28 kap. 3 a och 12 §§ rättegångsbalken.

Utformningen

5 § Ett intyg skall

1. utformas på ett sådant sätt att intygspersonen och mottagaren av intyget kan förstå förhållandena och värdera innebörden av uttalandena,
2. vara fullständigt och entydigt, och
3. skrivas med en läslig text och på ett begripligt språk.

Medicinska termer skall som regel inte användas. Om ett intyg innehåller sådana termer, skall innebörden av dem förklaras.

Ett intyg skall ges ett innehåll som inte kan uppfattas som nedsättande eller kränkande för intygspersonen eller någon honom eller henne närstående. Om uppgifter av det slaget måste användas, skall intygsutfärdaren endast ta med sådana uppgifter som är nödvändiga för den bedömning som skall göras. Uttalanden som kan uppfattas som uttryck för nedsättande moraliska, sociala eller andra värderingar får inte användas.

6 § Ett intyg skall innehålla uppgifter om

1. ändamålet med intyget,
2. intygspersonens namn, personnummer och adress,
3. hur identiteten styrkts,
4. intygsutfärdarens namn, kompetens och tjänsteställning eller befattning, och
5. intygsutfärdarens tjänsteställe eller mottagningslokal, adress och telefonnummer.

Om intyget skall åberopas vid en domstol eller myndighet, skall detta särskilt anges i intyget. Om uppgifter i enlighet med punkterna 2 och 3 inte kan lämnas, skall intygspersonens identitet beskrivas på ett sådant sätt att han eller hon inte kan förväxlas med någon annan person. Om intygsutfärdaren har flera befattningar eller är verksam vid olika mottagningar, skall det anges i vilken egenskap respektive vid vilken mottagning som intyget har utfärdats.

7 § Intyget skall dateras och undertecknas av intygsutfärdaren. Om det grundas på en undersökning för ändamålet utförd av två yrkesutövare, skall de underteckna intyget gemensamt. Om en av dem har huvudansvaret, skall denne underteckna intyget och den andre vidimera det.

8 § Om ett intyg enligt lag eller förordning skall vara avfattat på en blankett som fastställs av Socialstyrelsen eller annan myndighet, skall intygsutfärdaren ansvara för att intyget avges på en sådan blankett.

Bedömningen

9 § Intygsutfärdaren skall beakta att intyget kan få avgörande betydelse i offentliga och enskilda rättsförhållanden och noga se till att endast uttala sig om förhållanden som han eller hon har tillräcklig kännedom om. Det skall tydligt framgå vad som är intygsutfärdarens egna uttalanden och vilka uppgifter som härrör från intygspersonen, andra personer och myndigheter.

10 § Ett intyg skall innehålla noggranna uppgifter om de undersökningar, upplysningar, journalhandlingar och andra handlingar som ligger till grund för bedömningen. Symtom och iakttagelser som framkommit vid en personlig undersökning skall redovisas. Det skall anges vilka av dessa och i vilket eller vilka avseenden som de ligger till grund för bedömningen. Om intyget inte grundas på en personlig undersökning, skall detta anges i intyget.

11 § En läkare som enligt 4 kap. 3 § får avge rättspsykiatriskt utlåtande är självständigt ansvarig för undersökningen och utlåtandet.

Om läkare med annan kompetens än som anges i ovan nämnda bestämmelse arbetar med en rättspsykiatrisk undersökning, skall en läkare med formell kompetens vid rättspsykiatriska undersökningsenheten utses att vara ansvarig för undersökningen och utlåtandet. Han eller hon skall ge handledning till den läkare som deltar i arbetet

och skall underteckna det rättspsykiatriska utlåtandet ensam eller tillsammans med denne.

1. Denna författning träder i kraft den 1 januari 2006.

2. Genom författningen upphävs

- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 1981:25) för hälso- och sjukvårdspersonalen om avfattande av intyg m.m.
- Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 1985:15) om bedömningen inom hälso- och sjukvården av rätt till föräldrapenning för tillfällig vård av barn
- Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 1986:42) om förenklat utlåtande för tillfällig föräldrapenning vid läkarbesök för barn mellan 12 och 16 år
- Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 1989:14) om bedömningen inom hälso- och sjukvården av rätt till ersättning och ledighet för närståendevård
- Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 1990:27) om läkarintyg i asylärenden m.m.
- Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 1992:16) om sjukskrivning
- Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 1997:5) Rättsintyg vid utredning av vålds- och sexualbrott
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2000:3) om läkarintyg för utredning i ärenden om anordnande av godmanskap och förvaltare
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2000:13) om kompetenskrav för läkare som får avge utlåtande enligt lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning och intyg enligt lagen (1991:2041) om särskild personundersökning i brottmål, m.m.
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2003:12) om dödsbevis och dödsorsaksintyg

3. I SOSFS 2005:00 ändras 3 kap. 1 § och upphävs bilaga 1 i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:12) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård.

Socialstyrelsen

KJELL ASPLUND

Ingmar Hammer
(Hälso- och sjukvårdsavdelningen)